

Крижовець Л. О., Храбан Д. В., ст. IV курсу факультету журналістики;
науковий керівник – Золяк В. В., к.соц.ком., доцент (Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ІНФОРМАЦІЙНІ ВИПУСКИ НА РАДІО: ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ

***Анотація.** В статті досліджено особливості підготовки новин до ефіру та формування їх під слухача. Визначено, як потрібно подавати інформативні повідомлення для аудиторії. Охарактеризовано головні чинники, що впливають на краще розуміння та засвоєння почутої інформації по радіо. Наведено основні фактори, які є важливими для інформаційної програми та специфіка їх функціонування, та дозволяють глибше проникнути в аудиторію до слухачів.*

***Ключові слова:** інформаційний випуск, особливості підготовки, радіо, слухачі, розуміння інформації, підготовка новин.*

***Abstract.** The article examines the features of preparing news for the air and forming them for the listener. Defines how to submit informative messages to the audience. The main factors influencing the better understanding and assimilation of the heard information on the radio are described. The main factors that are important for the information program and the specifics of their operation, and allow deeper penetration into the audience to the audience.*

***Keywords:** news release, features of training, radio, listeners, understanding of information, preparation of news.*

Засоби масової інформації (ЗМІ) часто називають четвертою гілкою влади, адже своїми працями вони значно впливають на суспільство та їхній світогляд. Однією з таких важливих складових є радіомовлення. Адже не дивлячись на те, де знаходиться людина чи в громадському транспорті, чи на роботі, або ж готує вечерю, вона мимоволі стає слухачем радіо. Радіоновини є посередником між державною владою, журналістикою і суспільством [1]. Радіомовлення – це виробництво і розповсюдження аудіо-програм за допомогою електромагнітних хвиль, що поширюються передавальними пристроями і приймаються будь-якою кількістю приймачів [2].

Сучасне радіомовлення – це інформаційна галузь, яка стала глобальним засобом масової інформації, засобом впливу на громадськість. Важливість впливу радіо на громадську думку пов'язана сьогодні з його масовістю та з можливістю бути суб'єктом громадянської журналістики [1].

Інформаційні випуски на радіо – це інформативні повідомлення, у яких йдеться про актуальні та суспільно важливі події. Задовільняючи основну потребу людей, знання того, що сталося чи відбудеться незабаром, не тільки у своєму регіоні чи державі, а й у світі. Звичайно, що будь-яку новину можна подати по-різному. В основному, ракурс висвітлення події залежить як від журналіста, так і від керівництва на яке він працює. Однак, радіожурналіст повинен подавати інформацію не заангажовано, неупереджено та правдиво. Однією з головних відмінностей висвітлення новин на радіо від телебачення, друкованих ЗМІ чи інтернет-видань, є те, що аудиторія сприймає інформацію тільки на слух. А це означає, що з одного боку такий вид передачі новин є складною для ведучих. Адже потрібна хороша підготовка, чітке начитування тексту та професіоналізм у сфері радіожурналістики. А з іншого боку, це дозволяє охопити якомога більше потенційних слухачів. Саме тому, у процесі створення інформаційного випуску на радіо, важливо, враховувати специфіку та особливості підготовки новин. Щоб вони були максимально зрозумілими та інформативними.

Серед науковців, проблематику інформаційних випусків досліджували: О. Я. Гоян, В. Я. Миронченко, А. А. Шерель, В. Н. Ярошенко та ін. Однак, порушена проблема є недостатньо обґрунтованою, а тому актуальна для сучасності та потребує подальших розробок і досліджень.

Метою статті є дослідження особливостей розробки інформативного радіоповідомлення. Завданням дослідження є з'ясування чинників, які впливають на зрозумілість та цікавість новини для радіослухачів.

Журналісти, які працюють на радіо і готують матеріали для інформаційного випуску, повинні дотримуватися певних правил та вимог, щоб створити доступне, логічне та цікаве для слухачів повідомлення, оскільки будь-яка орфографічна, лексична чи граматична помилка, може призвести до того, що зміст повідомлення трактуватиметься по-іншому, а це, насамперед, вплине на достовірність інформації.

Автори підручників та посібників, а також низки наукових статей і публікацій, присвячених теорії радіожурналістики й розвитку радіомовлення в Україні О. Я. Гоян [1], В. Я. Миронченко [2], В. Н. Ярошенко [3] стверджують, що новина на радіо повинна відповідати таким правилам:

– кожне повідомлення повинне бути актуальним та новим. Проте, події які сталися давно, і за певних причин не набули розголосу серед громадськості теж мають право бути почутими. Також в новинах може міститися інформація про заходи, які повинні відбутися, тобто створюють анонс певної події, зустрічі тощо;

– для того, щоб інформаційні випуски новин на радіо були якісними та зрозумілими потрібно припинити подання новин «прес-релізів», а більше пристосовувати їх для слухачів. Також однією з помилок журналістів-радійників є те, що вони можуть надмірно вживати у новинах цифри. Нагрона-

дження чисел у повідомленні не сприймається людьми. Їх можна замінити, або ж вказати із наближенням не псуючи зміст та правдивість сказаного;

– за можливістю, необхідно перевіряти матеріал, щоб випадково не випустити в ефір не редагований текст. Найчастіше таких помилок припускаються недосвідчені або ж працівники з недостатнім досвідом роботи. Якщо радіостанція поширює своє мовлення на всю Україну і новини у ній як і всеукраїнського, так і закордонного масштабу то, за можливості, потрібно залучити якомога більше власних кореспондентів;

– задля створення іміджу чесного та правдивого інформаційного випуску, потрібно бути максимально об'єктивним, щоб написаний текст не містив суб'єктивного ставлення автора до отриманої інформації, а був точним, логічним та достовірним, досягнути об'єктивності, у наш час, доволі важко, та все ж можливо;

– важливим для написання новин, є вміння журналіста знаходити інформацію, яка заінтригує та приверне увагу потенційної аудиторії. Перевагою є розуміння та безпосередній контакт репортера з нею. Вміння журналіста серед великого потоку повідомлень, знайти, відредагувати та задовольнити цікавість людини, яка його слухає [3].

Поняття «людський інтерес» означає прикуту увагу суспільства, до особистого життя та життя іншої людини, «тому найкращий шлях зробити новини цікавими – не обезлюднювати їх, – підкреслює В. Я. Миронченко. Розповідати про різні випадки та ситуації, у яких опиняються люди. Досить часто короткі розповіді про ці випадки є цікавими, дещо емоційними і до того ж мають гумористичне забарвлення» [2].

Потрібно розуміти пріоритетність однієї новини перед іншою. Наприклад, найчастіше використовується така схема порядку новин у випуску:

- новини про політику;
- економічні новини;
- соціальна інформація;
- міжнародний блок;
- культура та мистецтво;
- спорт;
- погода [4].

Для доцільності інформаційного випуску необхідно оптимально розташовувати короткі і довгі повідомлення. Щоб текст не був нудний чи одноманітний, слід використовувати різні радійні прийоми для цікавого та влучного подання інформації. Такий підхід до верстки матеріалів сприятиме зміні темпоритму передачі. Прискорення темпу читання має чергуватися з його уповільненням, змістовна напруженість з її полегшенням, посилення голосу з його послабленням. Завдання полягає в тому, щоб, не перериваючи нитку розповіді, плавно переходити від одного повідомлення до іншого і при переході щоразу збуджувати інтерес до наступного повідомлення. Також

важливою умовою побудови інформаційного випуску є дотримання тематичної єдності [5].

Наприклад, якщо у першому повідомленні йдеться про важливий для України народногосподарський успіх на Харківщині, то за ним треба подавати супутню інформацію з інших регіонів держави (позитивну чи негативну). Актуальна інформація з політичного життя повинна супроводжуватися іншим матеріалом, що стосується цієї події, або відгуками на неї чи коментарем. Якщо перша фраза інформаційного радіоповідомлення визначає успіх його сприймання, то перша інформація у випуску також значно впливає на «долю» його сприймання. Повідомлення, що відкриває випуск, повинно бути найважливішим, політично значущим для радіослухачів. Другою ставлять також важливу інформацію, але яка за своїм значенням і актуальністю поступається першій. Третя інформація за важливістю поступається першим двом. Але це не означає, що вона повинна бути менш цікавою, потрібною. Матеріали в інформаційному випуску потрібно верстати за політичною важливістю, враховуючи необхідність «полегшення» інформації з наближенням випуску до кінця. Верстка програми від найскладнішого до найпростішого зумовлена психологічними особливостями сприймання інформації на слух. Завантажуючи фактами, іменами, цифрами, оцінками ситуацій, увага слухачів притупляється, слабне й здатність до сприймання та переробки нових повідомлень [5].

Інформаційне радіомовлення не стоїть на місці. Воно розвивається, виконує ще більше нових функцій, та створюються нові вимоги до подачі інформації в ефірі. Це також і стосується верстки випуску новин на радіо. Усе частіше з'являються нові можливі варіанти і способи структурування, але за будь-яких умов цей процес підпорядкований основному завданню – відтворити живу картину дня у динамічному розвитку з відповідним підсумковим інформаційним випуском.

Дуже важливим є момент організації «сирого» матеріалу. Подія (об'єкт озвученої інформації) може відбуватися досить довго, а радіоповідомлення про неї повинно бути гранично коротким. Отже, треба вміти відбирати найтипівіше, вузлові моменти, щоб за 2–3 хвилини слухачі змогли отримати про неї яскраве і досить повне уявлення. Послідовність висвітлення цих моментів повинна бути найдоцільнішою, відповідати перебігу самої події. Підготовка озвученого радіоповідомлення потребує від журналіста таких якостей, як спостережливість, фахова вправність, ерудиція.

У радіоповідомленнях часто використовують різні скорочення. Такі аббревіатури, як ООН, США, СНД, відомі більшості радіослухачів. Але подібних скорочень у політичній мові мало. Значно більше таких, зміст і значення яких відомо не багатьом. Їх не тільки треба подавати повністю, але й, наскільки це можливо, розшифровувати, пояснювати. Звичайно, у

кожному конкретному випадку радіожурналіст визначає потребу розшифровки, зважаючи на рівень підготовки передбачуваної аудиторії.

Для того, щоб вплинути на краще засвоєння почутого, у дикторів на радіо є певна специфіка оформлення тексту. Спочатку, як це писалося вище, пошук інформації та редагування її не спотворюючи змісту. Потім автор готується до ефіру. Позначає усі паузи, які він має передати своїм голосом. Вони допомагають відокремлювати думку одна від одної чи додати драматизму. Найчастіше для позначення пауз в матеріалі, використовують розділові знаки. Це слугує для ведучого, сигналом того, яка інтонація має бути у нього. Зазвичай тире (–) та три крапки (...) використовуються для позначень пауз. Радіослухачі не помітять орфографічної помилки у новині, однак нечітка та неправильна дикція, стане відчутною відразу. А якщо диктор промовить неправильно ім'я, прізвище чи точну назву у новині, то це зумовить не тільки непорозуміння, а й майбутній скандал. Щоб уникнути плутанини з іменами, необхідно перевірити їх у людини, яка є героєм матеріалу, запитавши у неї, як вимовляється і пишеться її прізвище. Якщо такої можливості не буде, то поцікавитися в того, хто цю інформацію знає точно [4].

Радіоновини пишуться для того, щоб проінформувати населення. А тому, вони повинні бути зрозумілими для аудиторії. Не потрібно у тексті використовувати нагромаджених та важких слів чи фраз. Вони повинні бути доступні, для кожної особи. Іншими словами, це повинна бути проста і чиста мова, яка застосовується у звичайній розмові. Заголовки та підводки до новин, теж не повинні відчуватися слухачеві. Це має бути суцільне радіоповідомлення без розривів та дублювання інформації. Слід пам'ятати, що новинний випуск на радіо, це не інформаційний сайт чи періодичне видання, у яких заголовки повторюється у ліді. Слухача необхідно зацікавити уже з першого речення, іншої такої можливості не буде. Та обережно підвести людину до сприйняття інших фактів, які є у тексті. Зазвичай, радіоповідомлення включає у собі від п'яти до восьми речень. Існує думка, що краще сприймається і закарбовується у пам'яті, та новина, яка є невеликою за розміром. Отож, потрібно у короткому тексті вмістити всю інформацію.

Не можна оминати, того що від технічного обладнання залежить не тільки якість інформаційного випуску, а й успіх усієї радіостанції. Ніяка професійна начитка не зможе врятувати випуск, якщо він записаний на поганий диктофон чи мікрофон. У випадку з диктофоном, коли репортер хоче записати коментар і пустити його в ефір, то ще однією проблемою, може стати шум, який не може розцінюватися як інтершум. Тобто сторонні звуки, які псують основний текст, зіпсують весь новинний випуск на радіо [2].

Провівши дослідження, можна визначити основні напрямки підготовки та особливості функціонування інформаційних випусків на радіо. Це дослідження допоможе молодим фахівцям радіожурналістики, які не мають

достатнього досвіду, зрозуміти сутність новин на радіо. Отже, головними чинниками які надають радіоповідомленням професійності та зрозумілості, можна назвати:

- технічне оснащення радіостудії повинне бути на хорошому рівні, тому що без нього не можливо донести якісно ту чи іншу інформацію до аудиторії;

- вимова та поведінка ведучого під час ефірного мовлення впливають на сприйняття матеріалу слухачем. І саме тому, вона має бути не тільки чіткою і виразною, а й невимушеною та максимально наближеною до розмовної мови;

- манеру написання самих новин для озвучення ведучим. Це мають бути не довгі, змістовні речення пристосовані під радіослухача. Не подавати ефір новини у стилі прес-релізів;

- вміння вгадувати потребу; пізнання світу, свого слухача. Чути його та подавати у вигляді новин, те що він повинен почути [1].

Сучасне радіомовлення непинно оновлюється та змінюється. Створюються нові правила подачі інформації та вимоги до самих випусків. Це залежить, як і від типу радіостанції, так і від креативності та професійних навичок журналіста. Варто зазначити, що з розвитком інтернет-середовища, прослухати радіоновини чи повтор будь-якої іншої програми також можна зайшовши на сайт радіостанції. Тобто знайти потрібну людині інформацію не так і важко. Вона може стати випадковим слухачем інформаційного випуску на радіо, і тільки від того чи враховує відповідальний за випуск, усю специфіку його творення, залежить чи слухач повернеться до нього знову.

Отже, інформаційне радіоповідомлення повинне містити цікаві факти, бути оперативним, достовірним об'єктивним та актуальним. Головне завдання якого, привернути увагу радіослухача та утримати її. Якщо радіоновина літературно безпорадна, то тоді такий випуск можна вважати провальним. Після осмислення журналістом самого факту інформації, яку він хоче донести, його матеріали завжди будуть цікавими, якісними та виразними. Адже для людей, кореспондент є очевидцем, свідком того про що він розповідає. Він знайомить їх із героями подій та дає можливість бути на їхньому місці, отримуючи натомість найцінніше – довіру своєї аудиторії.

1. Гоян В. В. Типові та жанрові особливості інформаційної телепрограми: Посібник для студентів Інституту журналістики. К., 2017. 263 с. 2. Миронченко В. Я. Основи інформаційного радіомовлення: Підручник. К., 1996. 205 с. 3. Ярошенко В. Н. Информационные жанры радиожурналистики. М., 1976. 305 с. 4. Теленков Д. В. Особливості верстки теленовін URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2349> (дата звернення 09.04.2020) 5. Лизанчук В. В. Основи радіо-журналістики: Підручник. К., 2006. 169 с.